



Το σκοτάδι της νύχτας και τα ατέλειωτα κενά της σιωπής. Ήμουν μόνος.
Μέσα στα νεκρά ασύνδετα υλικά.

Ciemność nocy i bezbrzeżne otchłanie milczenia. Byłem sam. Pośród martwej,
rozproszonej materii.

Δώρο σμιλεμένο από τις ανθρώπινες ανάσες

Ο Νίκος Ανώγης στη συλλογή του *Αδελφέ μου Άνθρωπε*, υπότιτλος *Μηνύματα*, δρασκελίσει με βεβαιότητα τον χρόνο για να σμίξει με τον ανώτατο στοχασμό και να μας χαράξει τ' αθάνατα κομμάτια τούτης της συλλογής του.

Είναι ένα δώρο σμιλεμένο από τις ανθρώπινες ανάσες, τις εύοσμες και τις δύσοσμες. Είναι μεγάλη κι ενάρετη θυσία να επουλώνουμε τα ψυχικά τραύματα του συνανθρώπου μας ή να τον βοηθάμε να ξεπεράσει τις δυσκολίες του. Να δίνουμε όταν μας ζητούν και να μην αρπάζουμε πάνω στην ανάγκη μας. Και να, το επιγραμματικό μεγαλείο του Νίκου Ανώγη, που ολοκάθαρα δείχνει τα σκοτεινά μονοπάτια της ψυχής μας.

Κι όταν πείστηκε,
πως θα ζούσε με τη δική μου ζωή.
Πως του χρειάζονταν σαν σκαλοπάτι.
Δεν περίμενε να του τη δώσω.
Με σκότωσε. ...

Θανάσης Θεοδωράκης

Dar wyrzeźbiony z ludzkich oddechów

Nikos Anojis w zbiorze wierszy *Bracie mój Człowieku*, opatrzonym podtytułem *Przesłania*, odmierzył z dokładnością czas, aby stopił się z najwyższą refleksją i wyrzył nieśmiertelne strofy tego tomu.

To dar wyrzeźbiony z ludzkich oddechów, wonnych i cuchnących. Jest bowiem wielkim i szlachetnym oddaniem zagoić rany duszy naszych bliźnich lub pomóc im przetrwać trudne chwile. Dawać gdy nas proszą i nie brać ponad nasze potrzeby. Oto właśnie epigramatyczny wyraz wielkości Nikosa Anojisa, który z pełną przejrzystością ukazuje mroczne ścieżki naszej duszy.

A gdy nabrał przekonania,
że chciałby pożyć moim życiem.
Że potrzebne mu było jak stopień.
Nie czekol, aż muje dam.
Zabił mnie!...

Tanasis Teodorakis

Αδελφέ μου άνθρωπε

Όλες τις ερημιές περπάτησα
κι ως έφτασα διψασμένος στα πόδια σου,
απόστρεψες το πρόσωπό σου από μένα.

Κυνηγημένος απ' τους ανθρώπους και τη συνείδησή μου
κι ως έφτασα στην πόρτα σου για προστασία
κλειστή τη βρήκα.

Στα κακοτράχαλα βουνά και στα σκοτάδια
πεινασμένος τριγύριζα. Ζητιάνεψα ψωμί, τη ζωή μου
και την αρνήθηκες.

Πέτρα στην πέτρα,
βράχο στο βράχο, συνυπάρχουμε.
Δέντρο στο δέντρο,
λουλούδι στο λουλούδι, συνυπάρχουμε.

Νερό στο νερό,
σταγόνα στη σταγόνα, συνυπάρχουμε.
Αέρας στον αέρα,
πνοή στην πνοή, συνυπάρχουμε.

Κοινωνίες, πατρίδες, έθνη,
άνθρωπος, τον άνθρωπο πολεμάμε,
με την αγάπη και την ειρήνη σημαία μας,
Αδελφέ μου Άνθρωπε.

Τα λόγια και οι σκέψεις σκοτώνουν τα μηνύματα.
Και λησμονήσαμε τη γλώσσα των αισθημάτων.

Bracie mój człowieku

Przeszedłem wszystkie pustynie
i gdy dowlokłem się spragniony do twych stóp,
odwróciłeś się ode mnie.

Ścigany przez ludzi i własne sumienie,
szukając schronienia, dotarłem do drzwi twoich
i znalazłem je zamknięte.

W niedostępnych górach i w ciemnościach
błądziłem głodny. Żebrałem o chleb, o życie -
a ty odmówiłeś mi.

Kamień przy kamieniu,
skała przy skale, współistniejemy.
Drzewo z drzewem,
kwiat z kwiatem, współistniejemy.

Woda do wody,
kropla do kropli, współistniejemy.
Powietrze w powietrzu,
oddech w oddechu, współistniejemy.

Spoleczeństwa, ojczymy, narody,
człowiek z człowiekiem, walczymy –
z miłością i pokojem na sztandarach,
Bracie mój, Człowieku.

Słowa i myśli zabijają przesłanie,
zapomnieliśmy języka uczuć.

A' Μηνύματα

Όμως αδελφέ μου άνθρωπε
τα δικά σου μηνύματα
δεν έφτασαν στην ψυχή μου
κι ούτε την άγγισαν.

I. Przesłanie

Jednak bracie mój, człowieku,
twoje przesłanie
nie dotarło do mojej duszy.
Nawet jej nie dotknęło.

A'

Είμαι ακίνητος και βράχος,
άφωτος κι αδιάφανος.
Είμαι η κίνηση,
ο δρόμος, η πορεία,
το πέραςμα της εξέλιξης.

Η φωνή μου διαπερνά
τ' αδιάφανο φως
και κάνει αθάνατα τα μηνύματα.

Τα μηνύματα και τα σημάδια
χάθηκαν στο χώρο και στο χρόνο.

Κι εγώ δέκτης και πομπός
του σήμερα, του αύριου, του χθες.

Όμως αδελφέ μου άνθρωπε
τα δικά σου μηνύματα
δεν έφτασαν στην ψυχή μου
κι ούτε την άγγισαν.

Ήταν χώμα
Και ξαναγύρισαν στη γη.
Ήταν άνεμος και βροχή
και ξεστράτησαν στο χάος.

Ήταν το πράσινο φύλλο της άνοιξης,
το γαύγισμα του σκύλου,
το βέλασμα του προβάτου,
το κύλισμα του νερού
και το τραγούδι του τζιτζικιού.

Το δάκρυ, ο στεναγμός,
Το κλάμα, το γέλιο.
Ήταν της σμίξης η ηδονή
που ξαναγύριζε και ξαναγύριζε!...

Ήταν η δική μου σκέψη,
π' αντίθετα πορεύτηκε.

Το σημείο μιας τροχιάς είμαι,
που χάνεται,
πορεύεται,
εξαυλούται.

I

Jestem nieruchomy i niewzruszony jak skała,
niemy i nieprzezroczysty.

Jestem ruchem,
szlakiem, wędrówką,
drogą rozwoju.

Mój głos przenika
mgliste światło
i czyni przesłanie nieśmiertelnym.

Przesłania i znaki
zagubiły się w czasie i przestrzeni.

A ja jestem odbiornikiem i przekaźnikiem
dzisiaj, jutra i wczoraj.

Jednak bracie mój, człowieku,
twoje przesłanie
nie dotarło do mojej duszy.
Nawet jej nie dotknęło.

Było glebą
i wróciło do ziemi.
Było wiatrem i deszczem
i zabłądziło do chaosu.

Było zielonym liściem wiosny,
szczękaniem psa,
wołaniem owcy,
płynięciem wody
i pieśnią cykady.

Łzą, westchnieniem,
płaczem, śmiechem.
Było rozkoszapołączenia,
która powracała i powracała.

Było moją własną myślą,
podążającą w przeciwnym kierunku.

Jestem śladem orbity,
która gubi się,
przemija,
dematerializuje.

B´

Ήταν η βροχή,
σαν θείο νέκταρ.
Περνούσε κι έβρεχε
Το πρόσωπό μου, τα χέρια μου.
Περνούσε μέσα από τη σκέψη μου,
Τα αισθήματά μου,
μαλάκωνε την ψυχή μου.

Έσμιγα με τη βροχή.
Ήμουν αυτή η βροχή.
Μέσα στη νερένια πολιτεία,
ύστερα από τις βροντές και τις καταιγίδες
ήρθε γαλήνη, ησυχία.

Τα άχρωμα σώματα
αργά, αργά έσμιγαν με τη γη.
Ύστερα έγιναν χώμα
και αέρας και πνοή.

Τώρα περνώ το ποτάμι της σιωπής.
Τώρα προσδοκώ
και περιμένω τον κύκλο.

Κι ούτε κατάλαβα,
παις ήταν η ψυχή σου,
π' ακουμπούσε πάνω μου,
Αδελφέ μου Άνθρωπε!...

Π

Spadł deszcz
jak boski nektar.
Przeszedł i zmoczył
moją twarz, moje ręce.
Przeniknął w moje myśli,
w moje uczucia,
rozmył moją duszę.

Połączyłem się z deszczem,
byłem deszczem.
W wodnym państwie,
po grzmotach i burzach
przyszło ukojenie, spokój.

Bezbarwne ciała
powoli, powoli łączyły się z ziemią.
Później stały się ziemią
i wiatrem i oddechem.

Teraz przechodzę rzekę milczenia.
Teraz patrzę w przyszłość
i czekam aż zatoczy się cykl.

I wcale nie zrozumiałem,
że to była twoja dusza,
która się o mnie oparła,
bracie mój, Człowieku!

Γ´

Πίσω απ' τον άνθρωπο
αέρας, χώμα και νερό.
Πίσω από τις σκέψεις
αέρας, χώμα και νερό.
Πίσω από τις λέξεις
αέρας, χώμα και νερό.

Αέρας, χώμα και νερό
αυτοί που έφυγαν
κι αυτοί που θά 'ρθουν.
Αυτοί που έφυγαν
κι αυτοί που θά 'ρθουν.
να πορευτούν στα ίδια αχνάρια.

Κι ό,τι θα δουν
Μπροστά και πίσω τους,
αέρας, χώμα και νερό.

Αέρας που έρχεται και φεύγει
οι ελπίδες, οι χαρές, οι σκέψεις, τα αισθήματα.
Χώμα π' αναγεννιέται,
η φύση, τα μνημεία, οι πολιτισμοί.
Και το νερό,
Αθάνατο, αιώνια ανακυκλούμενο
και λεύτερο.

III

Za człowiekiem

powietrze, ziemia i woda.

Poza myślami

powietrze, ziemia i woda.

Poza słowami

powietrze, ziemia i woda.

Powietrze, ziemia i woda,

ci, którzy odeszli

i ci, którzy przyjdą.

Ci, którzy odeszli

i ci, którzy przyjdą

i będą szli po tych samych śladach.

I to, co zobaczą

przed sobą i za sobą -

powietrze, ziemia i woda.

Powietrze, które przychodzi i odchodzi,

nadzieje, radości, myśli, uczucia.

Ziemia która się odradza,

natura, pomniki, cywilizacje.

I woda,

nieśmiertelna, niewyczerpana

i wolna.

Δ´

Αρχή του τέλους
η γέννηση.
Αδιάφορα τα πρώτα βήματα
στα παιδικά τα χρόνια,
νεφελώματα σκόρπια
γεμάτα αισιοδοξία.

Χαρά και προσδοκία,
η εφηβία,
τη δρασκελούμε,
χωρίς να κοιτάζουμε πίσω μας.

Ορμάμε με δύναμη
στην ευθεία της ωριμότητας.
Τρέχοντας περνάμε τα πρώτα εμπόδια
κι αποξεχνιούμαστε.

Χαρά και λύπη,
λύπη και χαρά,
μεράκια και καημοί,
επιτυχίες, αποτυχίες,
ζημιές και κέρδη,
στιγμές και στάσεις
στην πορεία.
Οάσεις και βούρκος.
Και κούραση στα χέρια,
στα πόδια, στο νου.

Στην ευθεία της ωριμότητας
η κούραση μας βαραίνει τα πόδια
κι αργοσέρνοντας τα βήματά μας,
ξεπνεμένοι,
αγγίζουμε μπροστά μας
το τέλος, που προβάλλει σκοτεινό.

Μα έτσι φορτωμένοι
που είμαστε
από αγάπη, μίσος,
χαρά, λύπη,
ευτυχία, δυστυχία,
τ' αποζητάμε.

Μα έρχεται μόνο του.
Είναι ένα τέλος,
μια αρχή.

Είναι το σημείο μηδέν.
Είναι και τέλος κι αρχή.

IV

Początkiem końca
narodziny.
Pierwsze kroki bez znaczenia
w dzieciństwie,
rozproszone mgławice
pełne ufności.

Radością i oczekiwaniem
młodość.
Przekraczamy ją
bez oglądania się za siebie.

Wbiegamy z impetem
w strefę dojrzałości.
W biegu pokonujemy pierwsze przeszkody
i zatracamy się.

Radość i smutek,
smutek i radość,
tęsknoty i rozczarowania,
sukcesy i porażki,
straty i zyski,
chwile i zatrzymania
na drodze.
Oazy i rynsztoki.
I zmęczenie w rękach,
nogach, w umyśle.

Na prostej dojrzałości
ciężkimi ze zmęczenia nogami
powoli stawiamy kroki
i zadyszani,
docieramy do końca.
który zjawia się przed nami -mroczny.

Ale z brzemieniem
miłości, nienawiści,
radości, smutku,
szczęścia,
nieszczęścia
wyczekujemy go.

A on przychodzi kiedy sam chce.

Jest końcem,
początkiem.

Jest punktem zero.

Jest końcem i początkiem.

Ε΄

Αυτό το μέτρο, το ανέκφραστο βάρος,
δεν το κάλεσα,
δεν το φώναξα,
δεν το επιδίωξα,
δεν το θέλω.

Κι είναι εδώ στο δρόμο μου μπροστά.
Και δεν μπορώ να το διώξω,
ούτε να το εμποδίσω,
να το ξεπεράσω.
Πόσο το 'θελα!...

Είναι κάποιιοι, μα είναι κάποιος, τους δρόμους
που χαράζει.

Και γω πορεύομαι.
Κι ούτε ν' αλλάξω την πορεία
Και να σταθώ,
μ' αφήνει.

Κι είναι στιγμές, π' ακούω μέσα μου,
φωνές
κι αγώνων πάλη
και μάχες.
Είναι στιγμές

Είναι στιγμές μέσα μου κι έξω, γύρω μου, λαός
εικόνες,
χρώματα,
καθρεφτισμοί
κι είμαι χαμένος.

Το μέτρο τ' ανέκφραστο βάρος, πώς να φτάσω;
Μάχουμε,
για το καλό,
για το άριστο.
Όμως το τέλειο;

Είναι το μέτρο, το ανέκφραστο βάρος.

V

Ten ideał, niewysłowny ciężar,
nie prosiłem o niego,
nie wołałem go,
nie pragnąłem go,
nie chcę go.

Jest tutaj na drodze przede mną.
I nie mogę go odrzucić,
ani go zatrzymać,
ani ominąć.
Jakże bym tego chciał! ...

Są też i inne, ale jest jeden, który wyznacza drogi.
A ja idę.
I ani zmienić drogi,
ani zatrzymać się
mi nie pozwala.

I są chwile, gdy słyszę we mnie
głosy
i zmagania
i walki.
Są chwile!...

Te chwile są we mnie, a wokół mnie tłum,
obrazy,
kolory,
refleksy
i gubię się.

Ideał, niewysłowiony ciężar, jak go osiągnąć?
Walczymy
o to, co dobre
o to, co najlepsze.
Lecz czy doskonałe?

To jest ideał, niewysłowiony ciężar.

Σ´

Πύκνωσε
και πύκνωσε το σκοτάδι
κι ενώ ζητούσα το φως,
μάζενα περισσότερο σκοτάδι.

Από μια χαραμάδα
έβλεπα και μάζενα το φως, πολύ φως.
Άνοιξε ο νους, τα μάτια μου.
Φωτίστηκα.

Κι είχα μια επιθυμία! Μια επιθυμία!
όλο δικό μου να το κάνω.
Κι ως άγγιξαν τα μάτια μου τον ήλιο,
τυφλώθηκα.

Θυμάμαι! Ναι! θυμάμαι,
πως κρατούσα στα χέρια μου,
ολάνθιστο κλαδί της λεμονιάς.

VI

Gęstniał
i gęstniał mrok
i gdy pragnąłem światła
gromadziłem coraz więcej mroku.

Przez szczelinę
spoglądałem i gromadziłem światło, dużo światła.
Rozjaśnił się mój umysł, otwarły oczy.
Doznałem olśnienia.

I miałem pragnienie! Jedno pragnienie!
Aby wszystko moim własnym uczynić.
A gdy moje oczy dotknęły słońca,
oślepiło mnie.

Pamiętam! Tak! Pamiętam,
jak trzymałem w rękach
kwitnącą gałąź cytryny.

Z'

Εκείνος ο Βοριάς
όλη τη νύχτα
μού 'στελνε κάποιο μήνυμα.

Το ίδιο, το τρίξιμο της πόρτας
και του σκύλου το ούρλιασμα.

Το σκοτάδι της νύχτας
και τα ατέλειωτα κενά της σιωπής.

Ήμουν μόνος.
Μέσα στα νεκρά ασύνδετα
ανθρώπινα υλικά.

VII

Tamten pólnocny wiatr
całą noc
niósł mi jakieś przesłanie.

To samo, skrzypienie drzwi
i wycie psa.

Ciemność nocy
i bezbrzeżne otchłanie milczenia

Byłem sam.
Pośród martwej, rozproszonej
ludzkiej materii.

Η´

Μια ζωή,

ζητούσε.

Ζητούσε τη βοήθειά μου.

Ζητούσε τη συμπαράσταση.

Το δικό μου χέρι να σηκωθεί,

να προχωρήσει.

Το δικό μου πόδι να σταθεί,

να περπατήσει.

Ζητούσε το αίμα,

την πνοή μου, την ανάσα μου.

Ζητούσε το νου, τη σκέψη.

Ζητούσε το θάνατό μου.

Εγώ δεν έλεγα όχι!...

Δεν είπα όχι

θυμάμαι καλά.

Κι όταν πείστηκε,

πως θα ζούσε με τη δική μου ζωή.

Πως του χρειάζονταν σαν σκαλοπάτι.

Δεν περίμενε να του τη δώσω.

Με σκότωσε

VIII

Całego mojego życia

chciał.

Chciał mojej pomocy.

Chciał wsparcia.

Chciał, żeby się podniosła moja ręka, żeby się ruszyła.

Chciał, żeby powstała moja noga, żeby się przeszła.

Chciał mojej krwi,
moich westchnień, mojego oddechu. Chciał umysłu i myśli.
Chciał mojej śmierci.

Ja nie powiedziałem nie!...
Nie powiedziałem nie! ..
Pamiętam dobrze.

A gdy nabrał przekonania,
że chciałby pożyć moim życiem.
Że potrzebne mu było jak stopień.
Nie czekał, aż mu je dam.
Zabił mnie!...

Θ´

Περπατούσαμε μέσα στο χρόνο
κι όλο βραδυπορούσαμε.
Στα σημάδια του δρόμου
αντικρίσαμε της ζωής τα βήματα.
Σκέψεις, ιδέες, μνημεία, πολιτισμοί.
Ούτε έναν άνθρωπο!
Ούτε ένας άνθρωπος δίπλα μας!
Το χθες μνημεία.
Το σήμερα πέρασμα.
Το αύριο προσδοκία.

IX

Szliśmy drogą poprzez czas
i wciąż szliśmy.
Wśród śladów na drodze
rozpoznaliśmy kroki życia.
Myśli, idee, pomniki, cywilizacje.
Ani jednego człowieka!...
Ani jednego człowieka obok nas!
Wczoraj pomniki.
Dzisiaj droga.
Jutro nadzieja.

I'

Ανέβαινα
κι όλο ανέβαινα!
Κι ως έφτασα στην κορυφή,
Αν ήταν λόφος ή βουνό δεν έβλεπα.
Χάθηκα μεσ' στα σύννεφα.
Κι αυτά με κράτησαν
Στων νεφών την πολιτεία.

Τα νερένια
πέπλα των υδρατμών
βάραιναν τα φτερά μου.

Ήμουν μέσα στα νέφη.
Ήμουν αυτά τα ίδια τα νέφη.
Μια σταγόνα υδρατμών.
Κι ορμούσα να συγκρουσθώ
με το αντίθετο, τ' αρνητικό.

Κι εκεί στη σύγκρουση
έχασα τα φτερά μου.
Και ξαναγύρισα στη γη,
μια σταγόνα βροχής,
μια ανάσα της νύχτας.

Ύστερα πέρασαν στιγμές
Και ξανάρχισα ν' ανεβαίνω.

X
Wspinałem się
i ciągle wspinałem!...
A gdy dotarłem na szczyt
nie widziałem czy to pagórek czy góra.
Zgubiłem się w chmurach.
A one zatrzymały mnie
w państwie obłoków.

Wilgotny
płaszcz mgły
zaciążył mi na skrzydłach.

Byłem w chmurach.
Byłem chmurami.
Kroplą mgły.
I popędziłem zderzyć się
z przeciwieństwem, z zaprzeczeniem.

I tam, podczas zderzenia
zgubiłem moje skrzydła.
I powróciłem na ziemię
kroplą deszczu,
oddechem nocy.

Potem, po kilku chwilach
znów zacząłem się wspinać.

IA´

Ήταν η θέλησή μου, η σκέψη μου
κι είχα πιστέψει,
ναι! είχα πιστέψει σ' αυτήν την επιθυμία μου.
Κι όμως δεν έγινε πράξη.

Είχαν συγκεντρωθεί αντίθετες,
πολλές δυνάμεις,
σκέψεις, έργα,
επιθυμίες, εμπόδια, δύσβατα βουνά.

Κι εγώ δεν πείστηκα για το δικό μου άδικο
κι ούτε για τη δική μου δίκαιη κρίση ή των άλλων.
Η σκέψη μου και η λογική για νά 'βρει την αλήθεια
με του χρόνου το πέρασμα συμμάχησε.

Στα φτερά της προσμονής προσμένω
τη δίκαιη του χρόνου την απόφαση.

XI

Takie było moje pragnienie, moja myśl
i uwierzyłem,
tak! uwierzyłem w to moje pragnienie.
A jednak nic się nie zdarzyło.

Zebrały się przeciw mnie
wielkie siły,
myśli, czyny,
żądania, przeszkody, nieprzebyte góry.

I nie przekonałem się ani o mojej niesłuszności
ani o sprawiedliwym sądzie moim lub innych.
Moja myśl i rozum, żeby odkryć prawdę
walczyły z upływem czasu.

Na skrzydłach nadziei czekam
na sprawiedliwą czasu decyzję.

Π´

Μέτρα την αξία σου
χωρίς αλαζονεία.
Την περιφάνεια σου
κράτα μέσ' στην ψυχή σου.

Πάνω στην αξία σου στα έργα,
Μη προσθέτεις ψέμα.
Άφησέ τα αυτά πιο πολύ
για σένα να μιλήσουν.

Πιάσε του διπλανού το χέρι
όχι με δολιότητα, μ' αγάπη.
Μ ολάνοιχτη τη σκέψη
Και καθαρό το νου.

Τα ύστερα, τη σκέψη φανερώνουν
και τα κρυφά σου, αποκαλύπτουν έργα.

Με τη ντροπή βαραίνει τη ζωή σου
η αποκάλυψη της περιφάνειας το ψέμα.

XIII

Mierz swoją wartość
bez pychy.
Swe zasługi
schowaj w sercu.

Swych dobrych uczynków
nie ubarwiaj kłamstwem.
Lepiej niech one same
o tobie mówią.

Weź za rękę bliźniego
nie z obłudą- z miłością.
Z otwartą głową
i czystym sercem.

W działaniu objawia się zamiar,
a czyny odsłonią, co ukryte.
Wstydem plami ludzkie życie
pycha i kłamstwo.

ΙΔ'

Μόνος πορεύεσαι
Και γύρω, τριγύρω πειρασμοί.
Και φίλοι αγαπητοί κι απατηλοί.

Μόνος πορεύεσαι
και κουρασμένος ζητάς χέρι βοήθειας
και στήριγμα αγάπης αληθινό.

Μην πλανηθείς κι απλώσεις χέρι
σε κάποιο στήριγμα απατηλό.
Κι έρθει στην αφροσύνη σου
γυμνή η ταπείνωση και ντροπιαστείς.

XIV

Idziesz sam
a wokół ciebie pokusy.
I przyjaciele prawdziwi i fałszywi.

Idziesz sam
i zmęczony prosisz o pomocną dłoń
i prawdziwą podporę miłości.

Ale nie daj się oszukać i nie wyciągaj ręki
ku fałszywym podporom.
Bo z twej naiwności zrodzi się
nagie upokorzenie i zawstydzisz się.

IE'

Σώρευες τον πλούτο
Και σπίτια και παλάτια έχτιζες.
Κι έλεγες πως μακριά
ο θάνατος περνούσε.

Στόλιζες με πλούτο
τα χέρια, το λαιμό
και το κορμί σου
κι ο θάνατος σ' ακολουθούσε.

Κι εσύ! Ούτε το σκέφτηκες,
ούτε το είδες. Κι ούτε τους άλλους άκουγες.
Τη διαθήκη άδου προ του θανάτου σου
κανείς δεν σου υπέδειξε.
Ούτε αποκαλύφθηκε ποτέ μια συμφωνία.
Και να την αγοράσεις δεν πρόλαβες.

XV

Gromadziłeś bogactwo,
budowałeś domy i pałace.
I mówiłeś, że z dala
przechodzi śmierć.

Zdobiłeś bogactwem
ręce, szyję
i swoje ciało
a śmierć szła za tobą.

A ty! Ani o tym nie pomyślałeś
ani tego nie zauważyłeś. Ani nie słuchałeś innych.
Piekielnego cyrografu przed śmiercią
nikt ci nie pokazał.
Nigdy nie wyszedł na jaw kontrakt.
I nie udało ci się go kupić.

ΙΣ΄

Σχοινιά και άλμπουρα,
πανιά, κατάρτια και κουπιά,
κουράγιο, θάρρος και ελπίδα,
μ' ένα σκαρί που το 'λεγαν Αργώ
ξανοίχτηκαν στο άγνωστο μ' ευχές, τραγούδια και χαρές.
Με συντροφιά τ' αγέρι και το κύμα του πελάγου
κι ολόλευκο ένα περιστέρι για οδηγό τους,
Τις συμπληγάδες πέρασαν τις πέτρες.

Στα σύνορα της Δύσης και της Ανατολής
και των αλαργινών πολιτισμών.

Σχοινιά και άλμπουρα,
πανιά, κατάρτια και κουπιά, τα χέρια,
το σώμα, το κορμί μας για σκαρί.
Αγάπη στην καρδιά μας για τον κόσμο
κι όπλο πανίσχυρο τη φωνή μας.

Και φτάσαμε στις συμπληγάδες πέτρες,
Σφαίρες πυρηνικών εξοπλισμών της Δύσης,
της Ανατολής.
Το πέρασμα το περιστέρι πια δεν το μπορεί.

Κι όλοι το περιστέρι τό 'παμε Ειρήνη.
Μα οι λαοί δεν το πιστέψανε ακόμη.

XVI

Liny i maszty,
żagle, reje i wiosła,
odwaga, męstwo i nadzieja,

na statku, który zwał się Argo
wyruszyli w nieznane z marzeniami, śpiewem i radością.
Mając wiatr i morską falę za towarzyszy
i śnieżnobiałego gołębia za przewodnika,
przełynęli symplegadzkie skały.

Na krańce Zachodu i Wschodu
i odległych cywilizacji.

Liny i maszty,
żagle, reje i wiosła, ręce,
my, nasze ciała na statek.
Miłość dla świata w naszych sercach
i potężną bronią nasz głos.

I dotarliśmy do symplegadzkich skał,
lecz wśród atomowych wybuchów Zachodu i Wschodu
gołąb nie może przefrunąć.

Choć wszyscy na gołębia mówiliśmy Pokój ,
narody jeszcze w to nie uwierzyły.

IZ'

Στην ησυχία,
Στο σιωπηλό δάσος,
μέσα στο πανηγύρι των χρωμάτων,
το θρόισμα των φύλλων
στο ξύπνημα της αύρας,
ήταν ο τρόμος των πουλιών.

Του αηδονιού το γλυκόλαλο τραγούδι
κοντά στο γλυκοχάραμα,

μέσ' στου κισσού τα φύλλα,
ήταν το μήνυμα ζωής κι αγάπης.
Ήταν ο τρόμος της πεταλούδας
με τα πολύχρωμα φτερά.

Στους κρότους του πολέμου
και τις βροντές, στο θάνατο της Ειρήνης,
η λάμψη των πυρηνικών εκρήξεων,
θά 'ναι ο τρόμος των ανθρώπινων όπλων.
Θά 'ναι ο τρόμος των ανθρώπων.
Θά 'ναι ο θάνατος της ζωής.

Συμβατικές ισορροπίες της εξέλιξης.

XVII

W ciszy,
w milczącym lesie,
w pochodzie kolorów
szelest liści
w podmuchach wiatru,
przeraził ptaki.

Słowika słodka piosenka
w porze brzasku,
w liściach bluszczu,
była przesłaniem życia i miłości.
Lecz przeraziła motyla
o wielobarwnych skrzydłach.

W huku wojny
i w grzmotach, w śmierci Pokoju
błysk atomowych wybuchów,

przerazi armie.

Przerazi ludzi.

Będzie śmiercią życia.

Zwykła równowaga postępu.

III'

Άσκοπα ξόδεψα δυνάμεις
στην αναζήτηση μιας χαρούμενης νότας
που τους ανθρώπους να ημερώνει.
Είχα ξεχάσει την αγάπη.
Και δεν ήταν τυχαίο.
Αυτόν που τη δίδαξε με λόγια και πράξη,
τον σταύρωσαν.

Άσκοπα ξόδεψα δυνάμεις,
να πείσω τους λαούς για την Ειρήνη.
Ξεκίνησα από την ψυχή μου,
το γείτονά μου, το λαό μου,
πάσχιζα να πείσω τους ανθρώπους, δεν είχα δίκιο.
Αυτόν που δίδαξε την Ειρήνη στις ψυχές μας,
τον σταύρωσαν.

Άσκοπα ψάχνουμε για Θεούς και Ήρωες.
Τους προδώσαμε, τους σταυρώσαμε.
Είναι καιρός απ' τη δική μας τελείωση
Να γεννηθούν ελπίδες για τον κόσμο.
Είναι καιρός να βλαστήσει αγάπη και Ειρήνη στις
καρδιές.

XVIII

Na próżno zużyłem siły
na poszukiwanie radosnej nuty,
co ukoiłaby ludzi.
Zapomniałem o miłości -
nie przez przypadek.
Tego, który jej uczył słowami i czynem,
ukrzyżowano.

Na próżno zużyłem siły,
żeby przekonać ludzi do Pokoju.
Zacząłem od mojej duszy,
sąsiada, narodu.
Próbowałem przekonać ludzi, nie miałem racji.
Tego, który uczył nasze dusze Pokoju,
ukrzyżowano.

Na próżno szukamy bogów i bohaterów.
Zdradziliśmy ich i ukrzyżowali.
Przyszedł czas, by z naszej własnej doskonałości
narodziła się nadzieja dla świata.
Przyszedł czas, żeby zakwitła miłość i Pokój w sercach.

Β' Πικρό μαντάτο

Κι αντί γι αδερφαγκάλιασμα
και φίλημα γλυκό
φιδιού κι εχθρού αντάμωμα
και χάρου ριζικό.

Ο θάνατος αγαπημένων προσώπων
είναι πικρός.

Ο θάνατος των παιδιών μας
αξεπέραστος πόνος.

Ο σκοτωμός στον πόλεμο κατά του εισβολέα Θρήνος και τιμή.

Ο σκοτωμός αδελφών σ' εμφύλιο πόλεμο θρήνος και ντροπή.

II. Gorzka wiadomość

Zamiast uścisku i zbratania,
miast pocałunku serdecznego -
ze zmiją i wrogiem spotkania
i dotyk losu śmiertelnego.

Odejdźcie ukochanych to żal i wielka gorycz.

Odejdźcie naszych dzieci - nie do zniesienia ból.

Za śmierć w obronie kraju - żałobna pieśń i sława.

Za śmierć w domowej wojnie - Żałobna pieśń i wstyd.

Α'

Σπίτι μικρό και χαμηλό.

Στέγη γυρτή. Σκέψεις, συλλογισμούς

για κάποιο όνειρο παλιό

που φόρτωσε φθορά και στεναγμούς.

Στους τοίχους βλέπεις χαροπά,
χρώμα λευκό που λάμπει στην καρδιά.
Μα κείνη άρυθμα χτυπά
στην πονεμένη τη φτωχολογιά.

Δώμα μικρό πολύ μικρό.
Σταύλος, απλό χαγιάτι και παχνί.
Άνδρες τρεις γέννες απ' αυτό
δίπλα στο τζάκι μέσα στη σιωπή.

Έξω ο κήπος και σοφάς,
ξένη αυλή κι ορίζοντας στενός.
Μένεις εκεί μα προχωράς.
Δρόμοι αχάρακτοι του καθενός.

Λειψό ψωμί, λειψό φαί και ο καημός μεγάλος.
Γυναίκα, άνδρας και παιδιά στην αγκαλιά της μάνας
με θλίψη και παράπονο σπρώχνουν το χρόνο σ' άλλο.
Τα πόδια των γονιών λυγούν και τα κορμιά και κείνα,
αδύναμα πορεύονται μέσ' στις ζωής τον κύκλο.

I

Mały i niski domek ten
spadzisty dach na myśl przywodzi
jakiś ponury stary sen,
o poniesionej kiedyś szkodzie.

Mur radośnie świeci
bielą prosto w serce,
lecz serce gubi rytm
w ponurej rozterce.

Podwórze małe, stajnia i żłób,
mało, za mało tu przestrzeni.
Trzej młodzieńcy zrodzeni tu w ciszę kominka zapatrzeni.

A dalej ogród obcy już,
z kanapą, horyzonty ciasne.
Choć w miejscu, idziesz naprzód, cóż
nieznany tor twej drogi własnej.

Brakuje chleba, nie ma nic -tylko wielka żałoba.
Mężczyzna i kobieta z dziećkami na ramionach,
z goryczą i ze skargą tak ciągną znów rok za rokiem.
Nogi im uginają się a ciała ich niemocą
zdjęte poprzez zaklęty krąg życia przed siebie kroczą.

B'

Πικρό ψωμί, πικρό φαί,
γυρτό το σώμα μ' άπειρες πληγές.
Μέσα κλεισμένες στην ψυχή
της καλοσύνης, της ζωής πηγές.

Τρεις είν' οι νιοί τρεις δυνατοί
σ' όλους είν' ίδια η αγάπη κι η στοργή,
σωμα και πνευμα κι αντοχη
κι είναι δικά τους όλα σ' ουρανó και γη.

Δίχως ανάσα και πνοή
Σκαμένα πρόσωπα κι απ' την αυγή
δουλειά στη γη, δίχως φωνή,
δίχως ψωμί, νερό, στην ξένη γη.

Το μέλλον τους κρατούν καλά
στα μπράτσα τα γερά και η καρδιά
στα βάσανά τους τα πολλά
στις μπόρες και στους πόνους δεν λυγά.

Σάρκες, αναβλαστάνουν τα κορμιά και μεγαλώνουν.
Ανδρούνται τα παιδιά και γίνονται θεριά λιοντάρια.
Κρατούν στα χέρια τους τη γη κι οι τρεις και δεν
μαλώνουν.

Σκορπούν αγάπη και χάρα με σιγουριά σαν παλικάρια
Κι όλ' η καλύβα η μικρή παλάτι στα σκοτάδια.

II

Gorzkie jedzenie, powszedni chleb,
ciało od ran się zgięło i schudło.
A w środku w duszy zamknięte jest
ciepłe dobroci i życia źródło.

Trzech jest młodzieńców silnych na schwał.
Jedna w nich miłość i troska drzemie,
wytrwałe są w nich ciało i duch,
jakby posiedli niebo i ziemię.

Bez tchu od świtu, zmęczona twarz,
w ziemi w milczeniu pracować trzeba
na obcej ziemi przez cały dzień,
kiedy brakuje wody i chleba.

Lecz przyszłość mocno trzymają swą silnymi młodością ramionami,
serce zaś mimo trudów i burz
nie ugięło się pod cierpieniami.

Ich ciała młode kwitną i rosną.
Mężnieją chłopcy jak dzikie lwy.
We trzech swą ziemię dzierżą bez kłótni.
Miłość i radość dzielą na trzy.
Chatka ich pałacem w mroku lśni.

Γ'

Μάνα γλυκιά θρευτάρα γη,
π' ανάστησες αμέτρητες γενιές.
Μάνα αστείρευτη πηγή,
γέννησες κι έθρεψες τους νιους και νιες.

Ίδια τροφή, ίδια στοργή,
ίδιες στ' αγόρια κι οι παλικαριές
κι οι κοπελιές πάνω στη γη
γυναίκες μάνες κι αδελφές.

Μεγάλα κυπαρίσσια πια
τα σύνεφα αγγίζουν χαροπά.
Αδέλφωσ' η κληματαριά
κι αγκάλιασε τον κήπο πιο σφιχτά.

Στο σπίτι ανδρεία δεν χωρά
και το χωριό γι αυτήν είναι μικρό.
Τραγούδι σειρήνων μακριά
χαρμόσυνα στ' αφτιά ηχεί γλυκό.

Κι οι δρόμοι ατέλειωτοι ξαπλώνονται μπροστά μας.
Ποιον θα διαλέξουν;
Κι οι δρόμοι μπερδεύονται κι είναι δικοί μας και των άλλων.

Με ποιων θα σμίξουν;
Κι ο δρόμος ο στρωτός είναι αθέατα κρυμμένος.
Ποιος θα τον δείξει;
Κάτι μας σπρώχνει στο δρόμο το δικό μας.
Ας πορευτούμε μόνοι.

III

Słodka matko żywicielko ziemio,
co żywisz niezliczone pokolenia.
Matko, co jak niewyczerpane źródło,
rodzisz i karmisz chłopców i dziewczęta.

Ta sama strawa i ta sama troska,
taka dla starszych jaka i dla dzieciak,
dla chłopców i dla dziewcząt na tej ziemi,
dla kobiet, dla żon, dla sióstr i dla matek.

Cyprysy w górę wysoko urosły,
tak że do chmur już wesoło sięgają.
Dzikiego wina zaś młode gałęzie
coraz ściślej ogródek oplatają

W domu dzielność już się nie pomieści,
i dla niej we wsi miejsca już nie staje.
Śpiew syren z dala wabi swą słodyczą,
radosnym dźwiękiem w uszach pozostaje.

Drogi bez końca ciągną się przed nami.
Którą wybrać?
Nasze i innych drogi się splatają.
Z czyimi się połączą?
A droga prosta jest skryta dla oka.
Kto ją wskaże?

Coś popycha nas na naszą drogę.

Więc sami chodźmy.

Δ΄

Κι ήρθαν νεράιδες πανέμορφες χαρούμενες γλυκιές

κι ήρθαν οι μοίρες οι καλές και οι κακές.

Στο παραγώνι κάθησαν

κι άλλες στο προσκεφάλι

κι είπαν και τάξαν κι έγγραψαν

την άγραφτη τη μοίρα.

Στ΄ άσπρα τα σύννεφα σαν πούπουλο τον πρώτο γιο,

χορεύοντας, στα κάτασπρα τα πέπλα τους κρατήσαν.

Κι όθε πορεύτηκε

κι αυτές ακολουθούσαν.

Κι ήταν οι πράξεις τα μελλούμενα

κι ήταν ο δρόμος χαραγμένος.

Κι όταν το δρόμο άλλαξε κι ανδρείας βήματα του νιου,

μέσ΄ στης ζωής το κύλισμα, αντέστρεψαν της μοίρας το στρατί,

κείνες το δρόμο άλλαξαν

κι απ΄ άλλα μονοπάτια

στα πέτρινα τ΄ αλώνια

σε κύκλο αναδιπλώθηκαν.

Μέσ΄ στα γαλάζια πέπλα μπροστάρισσα πατρίδα λευτεριά

το δρόμο τον καλό χαράζει μέρα νύχτα.

Και μέσα στου χάρου τις γραμμές

στα πέτρι να τ΄ αλώνια

το γιο της μάνας τον ανδρειομένο

με δάφνες και μ υτριές καθοδηγεί.

Αστροπελέκι άστραψε και βρόντησε και χάραξε τον ουρανό.
Κόκκινες πύρινες φλόγες και σάρκες και αίμα.
Ξένος και άγνωστος
και βάρβαρος εχθρός,
άνθρωπος όμως κι αδελφός.
Σάρκες και αίμα και χόμα.

Στα μαύρα πέπλα πανέμορφες αόρατες γλυκιές νεράιδες,
κι οι μοίρες όλες οι καλές και οι κακές
Το μήνυμα το μαύρο και πικρό
απόθεσαν στο φτωχικό το σπίτι,
στο παραγώνι, στο προσκεφάλι.
κι έπραξαν την άγραφτη τη μοίρα.

IV

I przyszły nimfy przepiękne, radosne i słodkie.
I przyszły mojry złe i dobre.
Te przy kominku usiadły,
tamte na poduszkach
i oznajmiły i przeznaczyły i zapisały
nie zapisany los.

Na białych chmurach pierwszego syna jak piórko,
tańcząc, w śnieżnobiałych szatach trzymały.
I dokądkolwiek by poszedł
one ruszały za nim.
I czyny były przyszłością
i droga była wyznaczona.

Lecz gdy drogę zmieniły odważne kroki młodzieńca
który, w życia wędrówce, odwrócił kierunek losu,
i one zmieniły drogę.
I ze wszystkich ścieżek

na twardym klepisku zebrały się w krąg.

W niebieskiej szacie przewodniczka Ojczyzna Wolność
właściwą drogę wyznacza dzień i noc.

I po drogach Charona,
po twardych klepiskach,
dzielnego syna matki
laurem i mirtem prowadzi.

Zagrzmiał grom i piorun przeciął niebo.

Czerwone ogniste płomienie, ciała i krew.

Obcy i nieznany
i barbarzyński wróg,
a jednak człowiek i brat.

Ciała i krew i ziemia.

W czarnych welonach, niewidzialne, przepiękne, słodkie nimfy

I wszystkie mojry dobre i złe

Wieść żałobną i gorzką

Zaniosły w ubogi dom,

Pod kominek, na poduszki.

I dopełniły nie zapisany los.

E'

Κι ήρθαν νεραίδες πανέμορφες χαρούμενες γλυκιές

κι ήρθαν οι μοίρες οι καλές και οι κακές.

Στο παραγώνι κάθισαν

κι άλλες στο προσεφάλι

κι είπαν και τάξαν κι έγγραψαν

την άγραφτη τη μοίρα.

Στ' άσπρα τα σύννεφα σαν πούπουλο τους άλλους γιους
χορεύοντας, στα κάτασπρα τα πέπλα τους κρατήσαν.

Κι όθε πορεύτηκαν

κι αυτές ακολουθούσαν.

Κι ήταν οι πράξεις τα μελλούμενα

κι ήταν οι δρόμοι χαραγμένοι.

Κι οι δρόμοι άλλαξαν κι αντίθετοι πορεύτηκαν στη στράτα

Κι αντικριστά τ' αδέρφια τώρα εχθροί τους ονομάστηκαν.

Φαράγγια κι όρη η στράτα τους.

Πείνα και δίψα και αγώνα

Και μίσος άσβηστο πικρό

Κι ο ποθός ίδιος κι η ελπίδα.

Γαλάζια κι ολόασπρη πατρίδα, λευτεριά μπροστάρισσα

κι αδελφοφάς ο πόλεμος κι εχθρός ο αδελφός.

Κι αίμα σταλάζει απ' το σώμα

και πληγές γεμίζει

η μπροστάρισσα πατρίδα, λευτεριά

και στο βωμό θυσία των νέων τα κορμιά.

Αχολογούν τα όρη, οι κάμποι, ποταμιές και λαγαδιές

και χώρια σέρνουν το χορό της μάνας τα βλαστάρια.

Μπροστάρηδες σ' αντικριστό

και πίσω τους τ' ασκέρια.

Μπροστάρηδες κι αντικριστό

με τα σπαθιά στα χέρια.

Κι αντί γι' αδερφαγκάλιασμα και φίλημα γλυκό

φιδιού κι εχθρού αντάμωμα και χάρου ριζικό.

Μπροστά πατρίδα αντάρτισσα,

πατρίδα λευκογάλαζη,

ψυχή λευκή κι ανάλαφρη,

ψυχή λευκή κι αρχόντισσα.

V

I przysły nimfy przepiękne, radosne i słodkie.

I przysły mojry złe i dobre.

Te przy kominku usiadły,

tamte na poduszkach

i omajmiły i przemaczyły i zapisały

nie zapisany los.

Na białych chmurach innych synów jak piórko,

tańcząc, w śnieżnobiałych szatach trzymały.

I dokądkolwiek by poszli

one ruszały za nimi.

I czyny były przyszłością

i drogi były wymaczone.

Lecz drogi zmieniły bieg i w przeciwne ruszyli w strony.

Brat brata wrogiem nazywał.

Ich drogą przepaście i góry,

głód i pragnienie i walka

i wiecma, gorzka nienawiść,

i samo pragnienie i wiara.

Błękitno-biała ojczyzna i przywódczyni-wolność

i bratobójcą wojna i wrogiem brat.

Krew wolno sączy się z ciała

i wypełnia rany.

Przewodzi ojczyma, wolność

a na ołtarzu ofiara z młodych ciał.

Rozbrzmiewają góry, pola, rzeki i doliny

potomstwo jednej matki tańczy każde swój taniec.

Przywódcy,

azanimi tłumy.

Przywódcy, a przed nimi

miecze w dłoniach.

I zamiast bratniego uścisku i serdecznego pocałunku
spotkanie ze zmiją i wrogiem i śmiertelne przeznaczenie.

A na przedzie ojczyzna walcząca,

ojczyzna biało-niebieska,

dusza czysta i lekka,

dusza czysta i pani.

Σ'

Κι ήρθαν νεράιδες πανέμορφες χαρούμενες γλυκιές

κι ήρθαν οι μοίρες οι καλές και οι κακές.

Στο παραγώνι κάθησαν

κι άλλες στο προσκεφάλι

κι είπαν και τάξαν κι έγραψαν

την άγραφη τη μοίρα.

Στων ιδεών τη σύγκρουση στης μάχης την οργή και του θανάτου

σε διάσελο δεξιά ζερβά, στα κόκκι να, στα άσπρα, στα γαλάζια,

στων λουλουδιών το άρωμα, τη γύρη και τη βροντή στη σύγκρουση νεφών,

στο κρύψιμο του ήλιου, του φωτός

στης νύχτας το σκοτάδι

στο φως της αστραπής,

στη λάμψη της αυγής,

στο συναπάντημα, στη σμίξη της νύχτας με τη μέρα!

Έστεκε ολόρθος ο θάνατος κι ο χάρος τον συντρόφευε.

Έστεκε ολόρθος κι αντικριστά εχθρός του ο αδελφός.

Κι ήταν ολόρθες κι αντίθετες ψυχρές ιδέες που μάχονταν.

Κι είχαν τον ίδιο το σκοπό.

Οι τρόποι άλλαζαν, το σύστημα.
Κι ήταν αδελφές του ίδιου νου
του ανθρώπου για τον άνθρωπο.
Μα όμως τ' αδελφικά τα σώματα συγκρούονταν.

Ολόρθος πρόβαλε μπροστά και το χορό στο πανηγύρι σέρνει
κι αντικριστά ο αδελφός, όμοια κι ίδια ξεκινά
κι ως ήταν ν' αρπαχτούν στην πάλη του θανάτου!
τα μάτια, η θωριά τους,
η λάμψη, η σκιά,
ο χτύπος της καρδιάς
και η κίνηση, το αίμα, το ένστικτο,
μαρμάρωσε ακίνητα τα δυο κορμιά.

Κι ο χάροντας κι ο θάνατος στου πολυβόλου τη ριπή
στην αγκαλιά του άλλου,
τον αδελφό μας έριξε.
Στην αγκαλιά της μάνας γης πού 'φτανε
στ' αλώνι τ' άχαρο,
του θάνατου κλινάρι
κι αποξεχάστηκαν,
στ' ατέλειωτο στ' αδελφικό
του θάνατου φιλί.

VI

I przyszły nimfy przepiękne, radosne i słodkie.
I przyszły mojry złe i dobre.
Te przy kominku usiadły,
tamte na poduszkach
i oznajmiły i przeznaczyły i zapisały
nie zapisany los.

W zderzeniu idei, w gniewie walki i śmierci,
na przełęczy po prawej i lewej, w czerwieni, w bieli, w błękicie,
w zapachu kwiatów, w nasionku, w grzmocie, w zderzeniu chmur,
w nieobecności słońca i światła,
w mroku nocy,
w świetle błyskawicy,
w blasku poranka,
w przypadkowym spotkaniu, w połączeniu nocy z dniem.

Śmierć stała wyprostowana, a Charon jej towarzyszył.
Stała sztywno a naprzeciw niej wróg brat.
Walczyły ze sobą niszczące, chłodne, przeciwne sobie idee.
I miały ten sam cel.
Zmieniały się sposoby, metoda.
I były siostrami tej samej myśli człowieka o człowieku.
A jednak braterskie ciała starły się.

Wyprostowana rusza na przód i przewodzi w odświętnym tańcu
a naprzeciwko brat to samo zaczyna,
jak gdyby mieli walczyć w śmiertelnych zapasach.
Oczy ich, spojrzenia,
światło i cień,
uderzenie serca,
ruch, krew i instynkt,
zamienia w kamień dwa ciała.

Oto Charon i śmierć wystrzałem z automatu
brata bratu
w ramiona rzuciły.
W objęcia matki ziemi, które sięgało
klepiska, niewdzięczne łoże śmierci.
I zatarcili się
w niekończącym się braterskim
pocałunku śmierci.

Z'

Τους αδρειομένους στου χάρου το συναπάντημα και στο θάνατο.

Τους στρατοκόπους στην πάλη στους κινδύνους στις συμφορές και τους αγώνες.

Και τίμημά τους, της δάφνης στέφανος και μνήμες.

Φωτοστέφανοι και ύμνοι

κι αργή λησμονιά,

το ράντισμα ταιν ανθοπέταλων,

άχνη και σκόνη και δροσιά και μνήμη,

στου ξεχασμού τη δόξα.

Και πίσω τους οι αρχηγοί και πίσω τους οι επιζώντες

καιροσκόποι αρνητές, κυνηγοί της καλοπέρασης,

και του παρόντος η απόλαυση κι ο πλουτισμός.

Θανάτου και συμφοράς σπορείς.

Φτώχιας και πείνας δημιουργοί

των κριμάτων τους, αδικίες,

κατάρα κι ανάθεμα,

στου ξεχασμού τους την ταφή.

Και κει στο σφυροκόπημα των πράξεων ταιν ιδεών των έργων,

στ' ατέλειαιτο κύλισμα του χρόνου, στά δύσκολα περάσματα,

της αντοχής το μήνυμα γι' ανθραιπισμό κι αγάπη στους λαούς,

δεν λύγισε, δεν έλιωσε.

Μα στάθηκε αλύγιστο ατσάλι

και χάραξε το δρόμο της ζαιής,

Χέρι με χέρι, γενιά στη γενιά,

στον αθάνατο δρόμο της αιαινιότητας.

VII

Bohaterom, co spotkali Charona i śmierć.

Wędrowcom przez walkę, niebezpieczeństwa, nieszczęścia i przez zmagania.

Ofiarowany wieniec laurowy i pamięć,
aureole i hymny
i powolne zapomnienie,
rosa na płatkach kwiatów,
pył, kurz, chłód i pamięć,
niknąca, o chwale.

A za nimi przywódcy i ci co pozostali przy życiu,
oportuniści i łowcy łatwego życia,
powab terażniejszości i bogacenie się.
Śmierci i nieszczęścia siewcy.
Biedy i głodu twórcy.
Za nieszczęścia i niesprawiedliwość
przekleństwo im i klątwa
i groby niepamięci.

Tu, gdzie rodzą się czyny, idee i dzieła,
gdzie nieskończenie toczy się czas, na trudnych ścieżkach,
przesłanie wytrwania człowieczeństwa i miłości narodów,
wytrzymało, nie zginęło.
Ale stało się jak stal niezłomne
i wyznaczyło drogę życia,
ręka w rękę, pokolenie w pokolenie,
na nieśmiertelnej drodze wieczności.

H'

Και κει μακριά στα πέτρινα τ' αλώνια
κι απόξω στο σοφά στο παραγώνι και στο προσκεφάλι,
οι μοίρες οι καλές και οι κακές,
μαζί με τις νεράιδες τις πανέμορφες της νύχτας,
το πικρό το μαντάτο απόθεσαν,
στα γερασμένα χέρια, στα ξεπνεμένα στήθια,

στης μάνας την πληγωμένη την καρδιά.

Κι αυτή στα νεογέννητα, στη νέα γενιά,
φόρτωσε τον πόνο, τους καημούς
και την ελπίδα.

Κι όσο κι αν παρακάλεσε,
η ίδια το δρόμο της μοίρας να χαράξει,
δεν το μπόρεσε.

Η σκυτάλη της ζωής άλλαξε χέρια
και πορεύεται το δρόμο της
στον κύκλο της αιωνιότητας.

VIII

A gdzieś daleko na twardych klepiskach
i w ogrodzie na tapczanie,
przy kominku, na poduszkach,
mojry dobre i złe,
wraz z prześlicznymi nimfami nocy,
gorzką wiadomość zostawiły,
w postarzałych rękach, w piersi, której zabrakło tchu,
w zranionym sercu matki.

A ona nowym dzieciom, nowym pokoleniom,
przekaże brzemię bólu, zgryzot i nadziei.

I choćby bardzo chciała
sama wyznaczyć drogę losu,
nie może tego uczynić

W sztafecie Życia ktoś inny już biegnie
i podąża swoją drogą
poprzez wieczność.

Η μαρτυρία του αληθινού ανθρωπισμού

Συνηθισμένοι πλέον στις τεχνικές ορολογίες, σπάνια στοχάζουμε πάνω στον όρον ανθρωπιστής. Σχεδόν μηχανικά, με βεβαιότητα τον εφαρμόζουμε στους ειδικούς των λεγομένων κλασσικών επιστημών. Δυστυχώς, ανάμεσά μας κυκλοφορούν όλο και λιγότεροι άνθρωποι και δημιουργοί σαν τον Νίκο Ανώγη, η συμπεριφορά των οποίων μας οδηγεί στον στοχασμό πάνω στην ουσία του ανθρωπισμού. Δηλαδή του θαυμασμού μπροστά στον άνθρωπο, της λατρείας της ουσίας του και της αναζήτησης της καλοκαγαθείας εις την οποίαν προσδιορίστηκε.

Όλη η πλούσια λογοτεχνική παραγωγή του Θεσσαλού που ζει στην Αθήνα αποτελεί ένα λαμπερό σαν τον ήλιο και τα μάρμαρα του Αιγαίου, ζωντανό τεκμήριο του γνήσιου ανθρωπισμού, με την βασική, φιλοσοφική και ηθική του έννοια. Είναι ένας κόσμος αρχών και αξιών που προκύπτουν από την αγάπη του συνανθρώπου. Ένας κόσμος που καλλιεργείται όχι μόνο στις σελίδες των γραμμένων έργων μα κυρίως στη ζωή και στις ανθρώπινες σχέσεις. Η γαλήνη, η καλοσύνη και το λαμπρό ελληνικό χαμόγελο είναι χαρακτηριστικά του υπαρκτού ανθρώπου, με τα οποία ο Νίκος Ανώγης ενσαρκώνει τα δικά μας είδωλα των κατοίκων της πατρίδος του ανθρωπισμού.

Το πρόσωπο κι η δραστηριότητα του ιδρυτού του περιοδικού *Κουάριος* είναι γνωστά στους Έλληνες και στους Πολωνούς.

Ως δραστήριο στέλεχος της πολωνικής διασποράς στην Ελλάδα έχει αποκτήσει την εμπιστοσύνη πολλών Πολωνών. Δυστυχώς το έργο αυτού του θαυμάσιου λογοτέχνη παραμένει στη σκιά της γοητευτικής προσωπικότητάς του. Η συλλογή του *Αδελφέ μου Άνθρωπε* αποτελεί μάλλον το καλύτερο παράδειγμα του ιδιαίτερου ανθρωπισμού του. Είναι λοιπόν καιρός να τη γνωρίσουν και οι Πολωνοί αναγνώστες.

Πάββου Κρούπκα

Świadek prawdziwego humanizmu

Przyzwyczajeni do technicznych definicji, rzadko zastanawiamy się nad pierwotnym znaczeniem słowa "humanista". Niemal automatycznie, z poczuciem oczywistości nazywamy nim specjalistę tak zwanych nauk humanistycznych. Niestety, coraz rzadziej pojawiają się wśród nas ludzie i twórcy tacy jak Nikos Anojis, których postawa skłania nas do refleksji nad istotą humanizmu. Czyli zapatrzenia w człowieka, umiłowania jego istoty i poszukiwania szlachetności i doskonałości, do której został powołany.

Cała bogata twórczość literacka tego osiadłego w Atenach Tesalczyka stanowi lśniące blaskiem egejskiego słońca i marmurów, żywe świadectwo prawdziwego humanizmu, pojętego w jego podstawowym, filozoficznym i etycznym znaczeniu. To świat zasad i wartości wyprowadzonych z miłości bliźniego. Świat kultywowany nie tylko na stronicach napisanych dzieł, lecz przede wszystkim w życiu i obcowaniu z ludźmi. Pogoda ducha, życzliwość i serdeczność, promienny uśmiech Hellady, to cechy żywego człowieka, którymi Nikos Anojis uosabia nasze wyobrażenie o mieszkańcach ojczyzny humanizmu.

Osoba i działalność założyciela czasopisma "Kuaros" znana jest Grekom i Polakom. Jako oddany działacz polonijny podbił on serca wielu naszych rodaków. Niestety, twórczość tego wspaniałego pisarza pozostaje wciąż w cieniu jego urokliwej postaci. Zbiór poezji *Bracie mój człowieku* jest chyba najbardziej wymownym przykładem jego osobliwego humanizmu. Najwyższy więc czas, aby dotarł do polskich czytelników.

Paweł Krupka

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Νίκος Ανώγης (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Νίκου Μέγα, γεν. 1937 στο Ανώγειο Καρδίτσας) είναι λογοτέχνης, εκδότης και ακούραστος εργάτης των γραμμάτων. Εργάστηκε πολλά χρόνια ως υπάλληλος τραπέζης στην Αθήνα όπου ζει και σήμερα. Στα γράμματα εμφανίστηκε το 1958, όμως το πρώτο του αυτοτελές έργο, η ποιητική συλλογή *Κυνηγώντας τον ίσκιο μας*, δημοσιεύθηκε μόνο το 1981. Από τότε έχει εκδόσει πάνω από είκοσι βιβλία: ποίηση, μυθιστορήματα, διηγήματα και δοκίμια. Εδώ και μια δεκαετία εκδίδει το περιοδικό λόγου και τέχνης «Κουάριος» στο οποίο φιλοξενεί πολλά αξιόλογα ελληνικά και ξένα πολιτιστικά και λογοτεχνικά κείμενα.

Ο Νίκος Ανώγης είναι μέλος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών και πολλών πολιτιστικών σωματείων, και μέλος του Ελληνοπολωνικού Συλλόγου Φιλίας και Συνεργασίας στα πλαίσια του οποίου στην δεκαετία των '90 συνέβαλλε σημαντικά στην προβολή των πολωνικών γραμμάτων στην Ελλάδα. Νωρίτερα, το 1988 εξέδωσε την πρώτη και μοναδική ως τώρα στην Ελλάδα μονογραφία αφιερωμένη στην πολωνική λογοτεχνία. Υπήρξε ευεργέτης των νεοελληνικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Βαρσοβίας. Στο κάθε τεύχος του περιοδικού «Κουάριος» αφιερώνει πολλές σελίδες στον πολιτισμό της Πολωνίας. Με την σύζυγο Μαίρη Μέγα μέσω δημοσιευμάτων και εκδηλώσεων δημιούργησε ένα ιδιαίτερα δραστήριο διεθνές κέντρο προβολής των γραμμάτων.

Έργα του Ανώγη έχουν μεταφραστεί στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική, πολωνική, ρουμάνικη και σέρβικη γλώσσα. Συμμετείχε σε πολλά πανελλήνια και διεθνή λογοτεχνικά συνέδρια. Τιμήθηκε με πολλά βραβεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Nota o Autorze

Nikos Anojis (pseudonim literacki Nikosa Megasa, Uf. 1937 w Anoju, pow. Karditsa w Tesalii) jest literatem, wydawcą i niestrudżonym popularyzatorem literatury. Pracował przez wiele lat jako urzędnik bankowy w Atenach, gdzie do dziś mieszka i tworzy. Debiutował w roku 1958, lecz jego pierwsza publikacja książkowa, zbiór wierszy *Ścigając nasz cień*, ukazała się dopiero w roku 1981. Od

tego czasu wydał ponad 20 książek, wśród których znajduje się poezja, powieści, opowiadania i eseje. Od dziesięciolecia wydaje czasopismo literacko - artystyczne "Kuarios", w którym publikuje wiele wartościowych tekstów autorów greckich i zagranicznych.

Nikos Anojis jest członkiem Stowarzyszenia Literatów Greckich i wielu organizacji kulturalnych m.in. Towarzystwa Przyjaźni Polsko - Greckiej. W latach pięćdziesiątych XX wieku przyczynił się znacznie do promocji literatury polskiej w Grecji. Wcześniej, w 1988 roku wydał pierwszą i jak dotąd jedyną w Grecji monografię poświęconą literaturze polskiej. Był sponsorem studiów nowogreckich na Uniwersytecie Warszawskim. W każdym numerze pisma "Kuarios" poświęca artykuł Polsce. Poprzez publikacje i organizację spotkań stworzył wraz z małżonką, Meri Mega, aktywne międzynarodowe centrum promocji literatury.

Dzieła Anojisa zostały przetłumaczone na język angielski, francuski, niemiecki, włoski, polski, rumuński i serbski. Poeta brał udział w licznych konferencjach na temat literatury w Grecji i zagranicą. Otrzymał wiele greckich i międzynarodowych nagród i wyróżnień.